

KANCELARIA SENATU

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 28 maja 2015 r.

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych
z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych
ustaw**

(druk nr 911)

I. Cel i przedmiot ustawy

Przyjęta przez Sejm 15 maja 2015 r. zmiana ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wprowadza elektroniczną formę zaświadczeń lekarskich o czasowej niezdolności do pracy, eliminując anachronizm posługiwania się zaświadczeniami w formie „papierowej”. Celem ustawy jest usprawnienie wszystkich działań związanych z procesem „poświadczenia” czasowej niezdolności do pracy, od wystawiania zaświadczeń lekarskich, przekazywania ich do ZUS-u, doręczania płatnikowi, po dokumentowanie prawa do zasiłków czy w ogóle postępowanie w sprawach ustalania prawa do zasiłków oraz dostępu do danych o pacjencie niezbędnych do wystawienia zaświadczenia. Skutki zmian są szerokie, dotyczą zarówno ZUS-u, jak i płatników oraz ubezpieczonych. W tej części ustawy istotne zmiany są zawarte w art. 54, art. 55, art. 55a, art. 55b, art. 58, art. 59, art. 60–62 oraz w przepisach przejściowych, w art. 23 i art. 24.

Forma zaświadczenia lekarskiego jako dokumentu elektronicznego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP została przyjęta w ustawie jako zasada (w tym zakresie ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.), ale przejściowo, tj. nie dłużej niż do 31 grudnia 2017 r., będą mogły funkcjonować równolegle obecnie obowiązujące zasady dotyczące formy wystawiania zaświadczeń (art. 23–24).

Na płatników składek na ubezpieczenie chorobowe został nałożony obowiązek założenia, za pomocą systemu teleinformatycznego udostępnianego bezpłatnie przez ZUS, profilu informacyjnego płatnika (art. 55a, art. 24). Przepis nakładający obowiązek utworzenia

profilu wchodzi w życie 14 od dnia ogłoszenia ustawy, termin realizacji obowiązku ustalono do 31 grudnia 2015 r.

Obok zaświadczenia lekarskiego w formie dokumentu elektronicznego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP przewidziano wydruk z systemu teleinformatycznego wystawionego zaświadczenia lekarskiego, w przypadku gdy płatnik nie posiada profilu informacyjnego płatnika składek, a także w razie niemożliwości dostępu do internetu – zaświadczenie wystawia się wówczas na formularzu wydrukowanym z systemu teleinformatycznego, zaś obie w/w formy zaświadczeń muszą zostać opatrzone podpisem i pieczętą lekarza wystawiającego (art. 55a ust. 6 i 7).

Nowelizacja zawiera ponadto uregulowania dotyczące ewentualnego błędu w wystawionym zaświadczeniu, a także przechowywania zaświadczeń przez 3 lata.

Druga grupa zmian wprowadzonych ustawą odnosi się do sposobu obliczania podstawy wymiaru zasiłku chorobowego (analogicznie dla świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku macierzyńskiego i opiekuńczego) w przypadku krótszego niż 12 miesięcy podlegania ubezpieczeniu chorobowemu przez osoby prowadzące działalność pozarolniczą, zmierzając do uniemożliwienia nadużywania przez nie swojego prawa w niektórych sytuacjach (przerwanie okresu ubezpieczenia chorobowego, które ma charakter dobrowolny, ponowne przystępowanie do tego ubezpieczenia, z zadeklarowaniem wysokiej składki za krótki okres ubezpieczenia w celu uzyskania wysokich świadczeń). Zawiera je art. 48, art. 48a oraz grupa przepisów wymienionych w art. 26 w pkt 2 (wchodzi w życie nie wcześniej niż po czterech miesiącach od dnia ogłoszenia ustawy). Art. 22 wprowadza przepis przejściowy dla zasiłków chorobowych, wyrównawczych, macierzyńskich i opiekuńczych oraz dla świadczenia rehabilitacyjnego, do których prawo powstało przed zmianą opisaną wyżej, zgodnie z którym wypłaca się je na zasadach i w wysokości dotychczasowej.

Trzecia grupa zmian rozszerza krąg uprawnionych do zasiłku macierzyńskiego, zabezpieczając prawo ubezpieczonego ojca lub ubezpieczonego członka najbliższej rodziny, w przypadku śmierci matki dziecka, porzucenia przez nią dziecka lub niemożliwości sprawowania przez nią opieki z powodu jej niezdolności do samodzielnej egzystencji. Rozszerzono także zakres rozumienia pojęcia rodziny, na której członków przysługuje zasiłek opiekuńczy, a więc rodzica dziecka, ojczyma, macochę, o ile pozostają we wspólnym gospodarstwie z ubezpieczonym w okresie sprawowania opieki.

Konsekwencje zmian dotyczących formy zaświadczeń lekarskich i sposobu ich doręczania oraz uregulowania zasiłku opiekuńczego z powodu sprawowania opieki nad członkami rodziny, co do których katalog został rozszerzony, są zawarte w nowelizacjach ustaw: z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu, z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej oraz z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia. Zmiany te wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

Ponadto w treści i terminologii nowelizacji uwzględniono zmiany w stanie prawnym wynikające z ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. Wprowadzane więc zmiany stanowią uregulowania, które służą zachowaniu jednolitości systemu.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2832) wpłynął do Sejmu 16 października 2014 r., stanowił przedłożenie rządowe.

Pierwsze czytanie odbyło się na 79. posiedzeniu Sejmu, następnie projekt skierowano do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Do prac nad nim powołano podkomisję, która

przedstawiła Komisji sprawozdanie 4 marca 2015 r., zaś Komisja przyjęła sprawozdanie 23 kwietnia 2015 r.

Przedstawiony w sprawozdaniu projekt różni się nieznacznie od przedłożenia rządowego – wprowadzono rozbudowane uregulowania art.48a, dodawanego do ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, który dotyczy podstawy wymiaru zasiłku chorobowego osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej, dokonano uporządkowania w odesłaniach zawartych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz wobec dokonania niedawnej zmiany w stanie prawnym, zrezygnowano z nowelizowania ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (przyjęto je w ustawie z dnia 5 marca 2015 r., Dz. U. poz. 552) . Skorygowano także zasadniczą datę wejścia w życie, przewidzianą przez projekt na 1 stycznia 2015 r. i wprowadzono datę 1 stycznia 2016 (a także datę w art. 24 ust. 1)

Na 92. pos. Sejmu przeprowadzono drugie czytanie. Ponieważ nie zgłoszono poprawek, do trzeciego czytania przystąpiono na tym samym posiedzeniu.

Za przyjęciem ustawy oddano 425 głosów, 1 głos był przeciwny, nikt się nie wstrzymał.

III. Uwagi

Ustawa nie budzi zasadniczych zastrzeżeń legislacyjnych, ale:

1. W art. 58a w ust. 1 w zw. z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy nowelizowanej, określającymi kogo należy rozumieć pod pojęciem „wystawiający zaświadczenie lekarskie” (jest to lekarz, lekarz dentyista, felczer, starszy felczer) należałoby zredukować nadmiar treści.

Propozycja poprawki:

W art. 1 w pkt 20, w art. 58a w ust. 1 skreśla się wyrazy „który wystawił zaświadczenie lekarskie, w którym został popełniony błąd, albo inny wystawiający zaświadczenie lekarskie,”

2. W art. 23 w ust. 3 odsyłającym do stosowania odpowiednio przepisów wskazanych w pkt 1, w pkt 6, 7 i w pkt 10 ustaw: o prokuraturze, Prawo o ustroju sądów powszechnych, o Sądzie Najwyższym i o Służbie Więziennej, „w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą”, jednak nie zmienia się ustawy o prokuraturze w art. 51 w **ust. 2d**, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych w art. 94 w **§ 2d**, ustawy o Sądzie Najwyższym w art. 45 w **§ 6d** ani

ustawy o Służbie Więziennej w art. 60e w **ust. 3**, ponadto zawierają one dalsze odesłania, co jest niezgodne z Zasadami Techniki Prawodawczej.

Bożena Langner

Główny legislator